

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการ
ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา

The Promoting of Buddhist Instigative Politics Participation
of the People in Nakhon Ratchasima Province

นะโม สุขปราณี, เสฐียร ทังทองมะดัน, สิริภพ สวนดง

Namo Sukpranee, Sathien Thankthongmadan, Siraphop Suandong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus

E-mail: kasabangkalis@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการ ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มของประชากร 126 รูป/คน ในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ (1) ปัญหาการขาดจิตสำนึก ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดจิตสำนึกของนักการเมืองที่เคยสัญญา ขาดสำนึกหรือคุณธรรมต่าง ๆ มากมายตามมา (2) ปัญหาการกล่าวร้าย คำพูดอันเกิดจากการว่าร้ายนี้ เป็นประเด็นหลักในการใส่ร้ายป้ายสี (3) ปัญหาด้านการผูกขาด เกิดจากผู้มีอำนาจผูกขาด เพราะอาศัยอำนาจเงินทองเข้ามา และ (4) ปัญหาด้านการถูกปิดกั้น เป็นปัญหาในส่วนของประชาชนกับภาครัฐหรือนักการเมืองที่ไม่มีบทบาทหรือแสดงออกทางความคิด

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา สามารถยึดหลักใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1. การส่งเสริมด้านหลักการ รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ 1) ด้านการรับรู้ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา จะต้องเข้าใจหลักการสื่อสารเชิงพุทธ 2) ด้านการตัดสินใจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจนั้นควรยึดหลักธรรมโยนิโสมนสิการในพระพุทธศาสนา เพราะเป็น

การใช้กระบวนการคิดเข้ามามีส่วนร่วม และ 3) ด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง ต้องยึดหลักสัมมาทิฐิ เพราะสัมมาทิฐิก่อให้เกิดความสงบสุข ความไม่เดือดร้อน ไม่สับสน ไม่วุ่นวาย

2. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วมของภาคการเมืองจะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนได้ 3. การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ควรยึดหลักจิตสาธารณะหรืออาสาสมัครซึ่งเป็นประโยชน์ คือ

- 1) สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในสังคม
- 2) ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม
- ตระหนักเสมอว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคม
- 3) ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้คิดเสมอว่าเป็นปัญหาของตนเองเช่นกัน
- 4) ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

เพราะหลักธรรมหรือคำสั่งสอนในพุทธศาสนาล้วนสอนให้เราทุกคนทำความดี และ

4. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ ซึ่งเป็นการยึดหลักสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, พุทธบูรณาการ

Abstract

This research article has objectives: 1) to study the concept, the theory and political participation according to Buddhism, 2) to study the status and problem of political participation of the people in Nakhon Ratchasima Province and 3) to study the promotion of Buddhist Integrative political participation of people in Nakhon Ratchasima Province by conducting interviews and discussion areas of the population of 126 persons (including monks), in Nakhon Ratchasima Province.

The research result finds that:

The conditions and problems of political participation of the people in Nakhon Ratchasima Province were (1) the problem of lack of consciousness, this is a problem that arises from the lack of consciousness of politicians who have promised, lack of realization or virtues that many follow, (2) the problem of slander, words arising from this malice. It is the main issue in blackening, (3) the issue of monopoly, it was caused by a monopoly authority because by power of money. and (4) the problem of being blocked, it is a problem on the part of the people and the government or politicians who do not have roles or express their thoughts.

The promotion of Buddhist Integrative political participation of people in Nakhon Ratchasima Province can adhere to the following 4 principles : 1. Promotion of principles, models and processes of participation must adhere to the principles of Buddhism as follows; 1) perception, communication, and political participation of the people in Nakhon Ratchasima Province must understand Buddhist of communication principles, 2) decision-making, promoting decision-making participation should adhere to the Yonisamanasikarn principle in Buddhism. Because it is the use of thinking process to take part and 3) the correct practice, it must adhere to the principle of right view because the principle of right view creates peace, it is no trouble, no confusion, no chaos. 2. Promoting participation in public policy, the participation of the political sector must be firm and stable to build confidence among the people. 3. Participation in the nomination of the law, it should be based on the principles of public or volunteerism which are: 1) creating self discipline, to aware of participation in society. 2) focusing on the environment, recognize that you are a one part of society, 3) realizing the problems and their impacts on society, there is always thinking that it is your own problem as well, 4) adhere to the principles of life, because the doctrine or doctrine in all religions teaches us all to do good, and 4. Promoting participation in referendum voting, which is based on human rights.

Keywords: Promotion, Political Participation, Buddhist Integration

1. บทนำ

การเมืองเป็นกิจการบ้านเมืองที่เกี่ยวกับรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ เช่น การเมืองระหว่างประเทศ การดำเนินการและนโยบายระหว่างประเทศ การอำนวยความสะดวกการบริหารราชการแผ่นดิน มีตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่อำนวยความสะดวกการบริหารแผ่นดิน การปกครอง การดูแลคุ้มครองระวางรักษาและบริหารเป็นการเมืองการปกครองที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เช่น ในประเทศไทย การเมืองการจัดส่วนแห่งรัฐ การบริหาร การปกครอง การดูแลรักษา และอื่น ๆ ได้มีมาแล้วแต่โบราณกาล แต่มิได้เรียกว่าการเมืองการปกครอง ในอินเดียโบราณได้มีการแบ่งเป็นแคว้น 16 แคว้น (พระราชธรรมมุนี (เกียรติ สุกิตติ), 2550: 2) ในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การเป็นประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลก่อให้เกิดการปรับตัวในภาครัฐ ภาคเอกชน และ

ประชาชน การพยายามปรับตัวที่เน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและเสริมสร้างสังคมให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ เป็นการปรับตัว และปรับปรุงการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยรวมการมีสำนึกความรับผิดชอบต่อการสร้างธรรมาภิบาล (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551: 12) การที่จะสร้างความแข็งแกร่งในกระแสโลกาภิวัตน์ได้จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมามีพื้นที่ และประชาชนมากที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนของการปกครองโดยแบ่งปกครองแบ่งออกเป็น 32 อำเภอ 289 ตำบล 3743 หมู่บ้าน เนื้อที่รวม 20,493.968 ตารางกิโลเมตร โดยประชากรทั้งหมด จำนวน 2,631,435 คน เป็นชาย 1,295,824 คน เป็นหญิง 1,322,055 คน จำนวนครัวเรือน 918,646 ครัวเรือน (การปกครองในจังหวัดนครราชสีมา, 2563) ในส่วนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ซึ่งประชาชนยังมีการปลูกฝังในระบบอุปถัมภ์อยู่ มีการแบ่งกลุ่ม ไม่ค่อยมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมเฉพาะช่วงเลือกตั้ง และการประชาสัมพันธ์เลือกตั้งยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ แนวทางแก้ไขปัญหาคือควรปลูกฝังให้ประชาชนมีแนวคิดที่เป็นประชาธิปไตยให้ตระหนักในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อสังคมและประโยชน์ของส่วนร่วม ควรมีการรณรงค์ให้ความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และควรประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้ศึกษาจึงสนใจในการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อพัฒนาการเมืองในจังหวัดนครราชสีมาตามหลักพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพุทธบูรณาการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยดำเนินการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา และ (2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาสำรวจ (Survey Research) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3.2 กลุ่มประชากร/พื้นที่การวิจัย พื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา และด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา 4 กลุ่ม ที่เป็น กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้นำ กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชนทั่วไป ด้านกลุ่มที่ศึกษาหรือผู้ให้ข้อมูล 126 รูป/คนประกอบด้วย (1) **กลุ่มพระสงฆ์** 20 รูป คือ ผู้ที่มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ที่เกิดจากเข้าใจบริบทของชุมชน สังคม และมีความรู้ความสามารถในการปกครอง มีความเข้าใจด้านหลักการปกครองด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (2) **กลุ่มผู้นำ** 32 คน คือ ผู้นำเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือยอมรับจากชุมชน เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่ ซึ่งนักวิจัยกำหนด 32 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา (3) **กลุ่มนักวิชาการ** 10 รูป/คน เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ เชี่ยวชาญ หรือมีผลงานทางด้านความเข้าใจเกี่ยวบริบททางด้านการเมือง และเข้าใจหลักปฏิบัติด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และ (4) **กลุ่มประชาชนทั่วไป** 64 คน ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอ 32 อำเภอ จังหวัดนครราชสีมา ตัวแทนอำเภอละ 2 คน รวมทั้งหมด 126 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญจากนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม 2) โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามที่ครอบคลุมสาระสำคัญของสภาพและปัญหาการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) กรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ และ (2) แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มประชากร โดยการสัมภาษณ์สอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลของการสร้างองค์ความรู้ เพื่อศึกษาถึงหลักการ วิธีการ และแนวทางที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพุทธบูรณาการ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล (1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมขึ้นมาจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับมหาจุฬาลงกรณ 2500 พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ (2) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร ตำรา บทความงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพุทธบูรณาการ และ (3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ แบบเป็น

ทางการ ดำเนินการสัมภาษณ์ การสังเกต สันทนากลุ่มกับกลุ่มประชากร

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล (1) วิเคราะห์กระบวนการการบูรณาการเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ความเป็นมา โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา (2) สรุปและนำผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ แนวคิด การส่งเสริม การพัฒนามีส่วนร่วม (3) การนำเสนอการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา และ (4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย การนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพัฒนาเชิงวิชาการ (Descriptive Presentation) จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เรียบร้อยแล้ว นำมาพรรณนาเสนอเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนำมาตีพิมพ์เป็นบทความวิจัยเชิงวิชาการสืบต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการขาดจิตสำนึก ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการเมือง ทั้งภาครัฐและเอกชนนั้น จะต้องมิจิตสำนึกในการปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ทั้งนักการเมืองท้องถิ่นหรือระดับประเทศ เพื่อการพัฒนาหรืออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักการเมืองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของการเมืองนั้น ยังให้ความสนใจแต่เรื่องอื่น โดยไม่ใส่ใจในเรื่องการปฏิบัติตนเองที่ถูกต้องตามหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ขาดคุณธรรม อันนี้กล่าวเฉพาะบางท่าน แต่ที่สำคัญที่สุด จะต้องยึดคำมั่นสัญญา กับพี่น้องประชาชน เพราะจะเห็นได้จาก ก่อนที่จะเลือกตั้ง ผู้ลงสมัครได้กล่าวอย่างไรกับตอนหาเสียง สัญญาอย่างไรกับประชาชน เมื่อรับเลือกได้เป็นไปแล้วจะต้องทำอย่างนั้น แสดงถึงการไม่มีความรับผิดชอบ อันนี้ขาดจิตสำนึกจริง ๆ (จักรวาล ไตรวัลลภ, สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ส่วนใหญ่แล้วประชาชนสนใจการเมืองนะ โดยเฉพาะเป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลที่จะเข้ามาพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า แต่ปัจจุบันปัญหาจริง ๆ ที่เห็นอยู่ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจในบทบาทตามหน้าที่ของตนเอง ถือเป็นการขาดจิตสำนึก” (ดารา เกตุกะโหมล, สัมภาษณ์) สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านปัญหาการขาดจิตสำนึก ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดจิตสำนึกของนักการเมืองที่เคยสัญญา ไม่ทำตามสัญญา แสดงถึงการไม่มีความรับผิดชอบต่อประชาชนไปเสียใจ ซึ่งถือว่าส่วนใหญ่เกิดจากการไม่มีคุณธรรมด้านจิตสำนึก (2) ปัญหาการกล่าวร้าย

“การกล่าวว่าร้ายมีประจำ จะเห็นได้จากการเมืองที่ผู้ที่สมัครเข้ามา จะคอยพูดปราศรัยต่าง ๆ เอาดีใส่ตัวเอาชั่วให้คนอื่น มีมาก เพราะอะไรการพูดในที่ประชุมชนหรือชุมนุม มีแต่กล่าว ว่าร้ายกันทั้งนั้น ผู้รับข้อมูลข่าวสารคือประชาชน มันเกิดเบื่อหน่าย คนที่มาฟังก็ทึมเดียวกัน แต่ถ้าเป็นฝ่ายตรงข้าม เขาไม่มาร่วมด้วย” (ร.ต.ต.ภณิติต พรหมราช, สัมภาษณ์) ประเด็น การกล่าวคำพูดอันเกิดจากการว่าร้ายนี้ ส่งผลถึงประชาชนที่เขาไม่ยอมมามีส่วนร่วม เพราะ เป็นประเด็นโยนความผิดให้กับฝ่ายตรงข้ามกัน ว่ากันไปมา ฟ้องร้องกัน ซึ่งความเป็นจริงแล้ว หากไม่กล่าววากันนี้ก็จะทำหน้าที่ของตนเองได้ดีตามบทบาทของนักการเมือง หากยังว่ากัน อยู่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่อยากเกี่ยวข้องเพราะน่าเบื่อและก็ยังเป็นปัญหาทุกยุค ทุกสมัยมาโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง (3) ปัญหาการผูกขาด ยังเกิดขึ้นอยู่ในนักการเมืองไม่ว่า จะเป็นการเมืองระดับท้องถิ่นหรือการเมืองระดับประเทศ ถือว่ายังเป็นปัญหากันมาตลอด “การที่จะให้คนพวกนี้กลับตัวกลับใจนั้นถือว่าลำบากและยากมาก เพราะถูกฝังลงไปอยากลึก ขุดไม่ขึ้น แนวคิดเขาก็เป็นแบบเก่า จะเห็นได้เวลาจะเลือกตั้งทีมใครทีมมัน ช่วยกันปิดข้อมูล ข่าวสารที่เสียหาย” (ธรรมรงค์ศักดิ์ ไสยราม, สัมภาษณ์) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ “การผูกขาดนี้ เป็นปัญหาสำหรับการเมืองบ้านเราอยู่ เพราะอิทธิพลทางการเงิน และยังมี กลุ่มที่ร่วมด้วยช่วยกัน ประชาชนก็ได้แต่สงสัยว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร แต่ก็เพียงสงสัย และทำอะไรไม่ได้” (พ.ท.พิษณุ ประจิตร, สัมภาษณ์) ปัญหาด้านการผูกขาด เกิดจากผู้มี อำนาจผูกขาด เพราะอาศัยอำนาจเงินทองเข้ามา ประชาชนชาวบ้านก็พูดไม่ออก เพราะถือว่าเขามีอำนาจมีเงิน และยังมีกลุ่มสนับสนุนเพื่อให้ได้ซึ่งการมีอำนาจทางการเมือง โดยอาศัย ทีมพรรคพวกมาก ก็ลากัน ผลสุดท้ายที่เสียหายก็คือประชาชน และ (4) ปัญหาการถูกปิดกั้น ปัญหาการถูกปิดกั้นทางการเมืองนี้ ถือว่าเป็นการลดบทบาทของภาคประชาชน ไม่ให้มีการ แสดงออกทางการเมือง เมื่อประชาชนจะแสดงออกก็เกิดการปิดกั้นเอาไว้ทั้ง ๆ ที่เสรีภาพใน การแสดงออกนั้นมียอยู่แล้ว และการปิดกั้นนี้ เพื่อที่แสดงไปถึงการตรวจสอบการทำหน้าที่ของ ฝ่ายบ้านเมืองหรือนักบริหารบ้านเมืองต่าง ๆ เพราะกลัวจะเกิดการล้วงความลับต่าง ๆ ของ นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองที่กระทำผิดเอามาเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนได้รับ ทราบ “การปิดกั้นข้อมูลหรือปิดกั้นไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ถือเป็นการไม่เคารพสิทธิ การแสดงออกตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งการแสดงออกนั้นตามกฎหมายแล้ว บุคคลสามารถ แสดงออกตามสิทธิที่อยู่ในกรอบที่จะแสดงหรือเสนอไว้ได้ แล้วนักการเมืองหรือภาครัฐหรือ ภาคเอกชนจะได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ไปตามระบบได้ ถือเป็นการไม่ขับเคลื่อนไปสู่ความ เจริญ” (ร.ต.อัครวิน สุขสมวัฒน์, สัมภาษณ์) การถูกปิดกั้นนั้น เป็นปัญหาในส่วนของ ประชาชนกับภาครัฐหรือนักการเมืองที่ไม่มีบทบาทหรือแสดงออกทางความคิด ความเห็น อะไรไม่ได้เลย เพราะถูกปิดกั้นเอาไว้ จนทำให้เกิดความเสียหาย นักการเมืองไม่ต้องถูก ตรวจสอบต่าง ๆ และนักการเมืองก็เอื้อแต่พรรคพวกที่ได้รับผลประโยชน์

4.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพุทธบูรณาการ

1. การส่งเสริมด้านหลักการ รูปแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วม การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือเป็นการปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชน บทบาททางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงเป็นหัวใจของระบบนี้ โดยยึดหลักดังนี้ (1) ด้านการรับรู้สื่อสาร (ยึดหลักการสื่อสารเชิงพุทธ) มนุษย์จะมีความสุขอย่างแท้จริง ก็ต้องดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง คือปฏิบัติถูกต้องต่อชีวิตของตนเอง และต่อสภาพแวดล้อม ทั้งทางสังคม ทางธรรมชาติและวัตถุโดยทั่วไป รวมทั้งทางเทคโนโลยี คนที่รู้จักดำเนินชีวิต ย่อมมีชีวิตที่ดีงามและมีความสุขที่แท้จริง ย่อมหมายถึงมีความสุขที่เอื้อต่อการมี สุขของผู้คนอื่นด้วย “ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จะต้องมีการรับรู้ข่าวสาร เพื่อให้เข้าถึงการพัฒนาร่วมกันในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตที่ดีงามตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา เพราะประชาชนก็ส่วนในการที่จะทราบข้อมูลต่าง ๆ ทั้งแผนงาน กิจกรรม การสื่อสารของข้อมูลความจริงเพื่อที่จะสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” (ชัชเวชย์ เข็มหาญ, สัมภาษณ์) (2) ด้านการตัดสินใจ (ยึดหลักโยนิโสมนสิการ) การตัดสินใจนั้น เป็นสิ่งสำคัญเพราะใช้ระบบการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ก่อนที่จะมีแนวร่วมทางการเมือง เพราะเป็นเกณฑ์ในการที่จะช่วยเหลือหรือความคิดที่ดีงามทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายประชาชนและผู้มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานทางการเมือง การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพื่อให้เห็นประโยชน์ และเป็นการพัฒนาร่วมกัน สังคม และ (3) ด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง (ยึดหลักสัมมาทิฐิ) การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง ถือเป็นการเห็นทั้งแนวคิด วิธีคิด หลักการ เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ถูกต้องร่วมกัน ซึ่งการปฏิบัติในพระพุทธศาสนานั้นมีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับระบบความคิดเห็นที่ถูกต้อง ได้แก่ หลักสัมมาทิฐิ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายความหมาย “สัมมาทิฐิ” ไว้ว่าสัมมาทิฐิ ปัญญาอัน เห็นชอบ คือเห็นอริยสัจ 4 เห็นชอบตามคลองธรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว มารดา บิดา (คือมีคุณความดี ควรแก่ฐานะหนึ่งที่เราเรียกว่า มารดา บิดา) ฯลฯ เห็นถูกต้องตามที่จริงว่าขันธ 5 ไม่เที่ยง เป็นต้น (ข้อ 1 ในมรรค) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551: 293) ดังนั้น การส่งเสริมด้านหลักการ รูปแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วม นั้น สามารถปฏิบัติได้คือ ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ (1) ด้านการรับรู้สื่อสาร การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะต้องเข้าใจหลักการสื่อสารเชิงพุทธ เพื่อเป็นการสื่อความหมายที่เข้าใจในหลักการของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (2) ด้านการตัดสินใจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจนั้นควรยึดหลักธรรมโยนิโส

มนสิการในพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการใช้กระบวนการคิดเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อยึดหลักการ รูปแบบ ที่ถูกต้องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะอยู่ในระดับท้องถิ่นหรืออยู่ในระดับประเทศ ก็ควรมีแนวคิดที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง เพื่อเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องและจะได้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และ (3) ด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง ต้องยึดหลักสัมมาทิฐิ เพราะสัมมาทิฐิก่อให้เกิดความสงบสุข ความไม่เดือดร้อน ไม่สับสน ไม่วุ่นวาย สร้างประโยชน์อีกมากมายในสังคม ลดปัญหาต่าง ๆ ภายในสังคม อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมไม่ตกต่ำ ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติของคนไทยในสังคม เพราะสัมมาทิฐิจะเป็นการควบคุมสังคมและกำหนดศีลธรรมของสังคม ทั้งนี้การมีส่วนร่วมต้องยึดหลักธรรมทั้ง 2 ฝ่าย โดย “ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เป็นการสร้างความเจริญและความสุขให้ทั้งตนเองและสังคม” (สิริภพสวนดง, 2563: 148)

2. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะ เป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ทั้งการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลในอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคต โดยรัฐบาลจะเลือกแนวทางที่จะได้นำมาเป็นกรอบในการดำเนินงานของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชน (ศุภชัย ยาวะประภา, 2548: 54) ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ด้านบริหารจัดการของส่วนราชการในจังหวัดนครราชสีมา ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหารเชิงนโยบาย จนออกมาสู่การปฏิบัติในรูปแบบสาธารณะ หรือนโยบายสาธารณะ จังหวัดนครราชสีมาเองนั้นได้ถูกประเมินค่าการบริหารจากหน่วยงานของรัฐ ว่าจังหวัดนครราชสีมา นั้นสอดคล้องในหลายด้าน ในการบริหารบ้านเมืองด้วยนโยบายที่เป็นสาธารณะหลาย ๆ โครงการมีปัญหา เช่น ด้านคมนาคม, ด้านสาธารณสุข, ด้านการกีฬา, ด้านการท่องเที่ยว, และอีกหลายด้าน” (ดร.พิทักษ์ สมบูรณ์, สัมภาษณ์) การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ สำหรับนโยบายสาธารณะนั้น จะต้องมีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้องธรรมดาสำหรับผู้บริหารงาน จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้

3. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย แม้จะพบว่าประชาชนได้เริ่มรับรู้และตื่นตัวในการใช้สิทธิทางการเมือง แต่พบว่ากฎหมายที่จะผ่านวาระ 3 ของสภาผู้แทนราษฎรที่ริเริ่มโดยการเข้าชื่อขอเสนอกฎหมายของประชาชนยังมีจำนวนน้อยซึ่งอาจจะเป็นด้วยเหตุผลทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หรืออาจเป็นที่ข้อจำกัดบางประการจากพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในขั้นตอนกระบวนการ

เสนอกฎหมาย “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชน และมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงจึงทำให้ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ต้องหันมาสนใจทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา ก็คือชีวิตและความเป็นอยู่ เศรษฐกิจในระดับรากหญ้าตกต่ำมาก อาจนำมาจากผลกระทบทางการเมืองในระดับประเทศ หรือผลกระทบจากเศรษฐกิจทั่วโลก จึงส่งผลให้ประชาชนเริ่มเรียนรู้ หรือหาช่องทางเข้าสู่เส้นทางการเมืองเพื่อความอยู่รอดของสังคม และชุมชน หรือครอบครัว” (นงลักษณ์ สงวนศักดิ์, สัมภาษณ์) ซึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้น การร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์จะต้องมีหลักธรรมหรือมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ เพื่อที่จะได้ช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือ จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) จิตสาธารณะหรืออาสาสมัครซึ่งเป็นประโยชน์ คือ 1) สร้างวินัยในตนเอง ตระหนัก ถึงการมีส่วนร่วมในสังคม รู้ถึงขอบเขตของ สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและ ต่อสังคม 2) ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักเสมอว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคม ต้องมี ความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของส่วนรวม ทั้งต่อประเทศชาติและต่อโลก 3) ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้คิดเสมอว่าเป็นปัญหาของตนเอง เช่นกัน ต้อง ช่วยกันแก้ไข 4) ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นคำสั่งสอนในทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนทำความดี และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้ความหมายของคำว่า “การออกเสียงประชามติ” (Referendum) หมายถึง กระบวนการตัดสินใจในการแสดงความเห็นของประชาชนด้วยการออกเสียงลงคะแนน เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน และถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใด ๆ โดยพลการ การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองโดยการออกเสียงประชามติได้เคยเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว คือ การให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับ (การออกเสียงลงประชามติตามความแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549, มาตรา 29 วรรคสอง) จากการสัมภาษณ์มีประเด็นกล่าวว่า “การศึกษาของประชาชนก็มีส่วนในการผลักดันให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา เมื่อประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้การศึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาคพิเศษ หรือการเปิดกว้างของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปด้วยการศึกษา ผ่านทางสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค สามารถค้นคว้าข้อมูลเชิงลึก หรือประวัติศาสตร์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างสะดวก” (สำเร็จ เกตุทองคำ, สัมภาษณ์) ดังนั้น การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในการออกเสียง

ประชาคมติ ซึ่งเป็นการยึดหลักสิทธิมนุษยชน เรื่องหน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ คือ การเรียกร้องให้มนุษย์ปฏิบัติต่อกันตามหลักการที่ตกลงกันในสังคม

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การส่งเสริมด้านหลักการ รูปแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วม การกำหนดนโยบายด้านหลักการ รูปแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วม ถือว่าการประชุมมีความสำคัญอย่างมากเพราะการประชุม จะเป็นการทำให้ทั้งประชาชนและผู้นำการเมืองได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันฝ่ายสมาชิกสภาท้องถิ่นจะได้แสดงผลของการทำงานงบประมาณต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบส่วนประชาชนให้มีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสในการติดตาม และเข้าใจถึงกระบวนการของการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาภา เร่งมีศรีสุข ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง” พบว่า คุณลักษณะจริยธรรมาภิบาลประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อและแนวทางการประพฤติ การปฏิบัติอันดีงามในการบริหารโดยนำหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบมารับใช้ในงานบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข, 2556: 84)

2. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ การสร้างนโยบายสาธารณะเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านบวกและลบ นโยบายสาธารณะไม่จำเป็นต้องเป็นนโยบายของรัฐเท่านั้น แต่นโยบายสาธารณะสามารถเกิดจากภาคประชาชน ภาคเอกชน ชุมชนและสังคมด้วยนโยบายสาธารณะจึงเป็นทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวมเห็นว่า หรือเชื่อว่าควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา หอมตะโก (2563: 67) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของสมัชชาสุขภาพจังหวัด ภาคใต้ตอนบน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของสมัชชาสุขภาพจังหวัด ภาคใต้ตอนบน เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน และศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาทั้ง เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตัวอย่างในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีส่วนร่วม จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ LSD เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและโฟกัสกรุป ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของสมัชชาสุขภาพจังหวัดภาคใต้ตอนบน ภาพรวมอยู่ในระดับมากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ด้านจิตสาธารณะในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในสังคมตามทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจอาณัติที่นานาประเทศยอมรับ การแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของรัฐสภามีข้อจำกัดและอาจไม่สอดคล้องหรือไม่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้ครบทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนายพรเลิศ สุทธิรักษ์ และนายสิทธิกร ศักดิ์แสง, (2563: 56) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process) ทั้งในต่างประเทศจากการศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process) ทั้งในต่างประเทศ คือ สวิสเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และเยอรมัน พบว่าให้ความสำคัญกับการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยทั้งทางตรงที่มีประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดรับรองการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process) ปรากฏในรัฐธรรมนูญอยู่ 2 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ให้ความสำคัญกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งทางตรงที่มีประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จึงกำหนดให้มืองค์กรคณะปฏิรูปกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งหน้าที่หนึ่งขององค์กรดังกล่าว คือ การให้คำแนะนำ ดำเนินการสนับสนุน ร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมายทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น นับเป็นแนวทางของการแก้ปัญหาในการยกร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เป็นอย่างดี

4. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ รูปแบบการปกครองที่เน้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรัฐบาลส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเสรีและเหมาะสม รวมทั้งจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติในเรื่องที่สำคัญของประเทศด้วยสำหรับการออกเสียงประชามตินั้น ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของอรนุช โจมจตุรงค์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพรายได้ต่อเนื่อง และการได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อรนุช โจมจตุรงค์, 2549: 89)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแจ้งข่าวการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชนตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ตั้งแต่วัยเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบว่าการเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ที่ทุกคนจะต้องทำไม่ใช่เป็นเพียง “สิทธิ” เท่านั้น

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษา “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพหุบูรณาการ” หากจะมีการศึกษาในครั้งต่อไปเพื่อให้เห็นความชัดเจนหรือรูปแบบในการพัฒนาต่าง ๆ คือ การพัฒนาแบบระดับ หมู่บ้าน พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม และต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับใช้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามลำดับเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาโดยศึกษาในประเด็นที่ว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาเชิงพหุบูรณาการ ในลงพื้นที่แต่ละอำเภอหรือกระจายไปทุกจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา หอมตะโก. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของสมัชชาสุขภาพจังหวัด ภาคใต้ตอนบน. **วารสารสหวิทยาการวิจัย**, 8 (1) 67.
- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จังหวัดนครราชสีมา.(2563) **การปกครองในจังหวัดนครราชสีมา**.<http://www.nakhonratchasima.go.th> (14 สิงหาคม 2563).
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2551). **ระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด: ทำอย่างไรให้เป็นจริง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- พรเลิศ สุทธิรักษ์ และนายสิทธิกร ศักดิ์แสง. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (Initiative Process)**. งานวิจัย. <https://www.facebook.com> (2 กรกฎาคม 2563).
- พระราชธรรมมุนี (เกียรติ สุกิตติ). (2550). **เกี่ยวกับอินเดีย**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรภพ สอนคง. (2563). รูปแบบการพัฒนากฎมปัญญาและประเพณีเชิงพุทธกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในเขตอีสานใต้. **วารสารวิชาการ มจร วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์**, 5(1), 148.
- อรนุช โจมจตุรงค์. (2549). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาลัยบูรพา.
- จักรวธ ไตรวัลลภ. (19 กรกฎาคม 2563). อดีตผู้สมัคร สส.เขต 1 พรรคไทยธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ชัชเวชย์ เหมหาญ. (6 กันยายน 2563). อดีตผู้สมัคร สส.เขต 3 พรรคไทยธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ดารา เกตุกะโกมล. (24 สิงหาคม 2563). ประธานสภาองค์กรชุมชนระดับตำบลจังหวัด

- นครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ธรรมรงค์ศักดิ์ ไสยราม. (10 ตุลาคม 2563). อดีตผู้สมัคร สส.พรรคประชาธิปัตย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- นางลักษณ์ สงวนศักดิ์. (15 ตุลาคม 2563). อดีตผู้ช่วยนายทะเบียนพรรคไทยธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- พิทักษ์ สมบูรณ์. ดร. (22 กรกฎาคม 2563). ปลัดเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- พิษณุ ประจิดตร, พ.ท. อดีตข้าราชการทหาร ค่ายสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ภณทิศ พรหมราช, ร.ต.ต. (3 ตุลาคม 2563). กรรมการที่ปรึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- สำเร็จ เกตุทองคำ. (14 สิงหาคม 2563). คณะกรรมการคุมประพฤติ อำเภอปากช่อง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- อัศวิน สุขสมวัฒน์, ร.ต. (28 ตุลาคม 2563). รองประธานกรรมการ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สัมภาษณ์.